Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 33 Cdo 1074/98, ECLI:CZ:NS:1999:33.CDO.1074.1998.1

Číslo: 69/2000

Právní věta:

Rozsudek, kterým byla zamítnuta žaloba, jíž se žalobce domáhal určení vlastnictví k věci, protože soud dospěl k závěru, že žalobce vlastníkem není, je v tomto závěru závazný (§ 159 odst. 2 o.s.ř.) a soud je povinen z něj v jiném řízení mezi stejnými účastníky vycházet.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.1999

Spisová značka: 33 Cdo 1074/98

Číslo rozhodnutí: 69

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vlastnictví

Předpisy: § 159 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Táboře rozsudkem ze dne 30. 4. 1997 uložil žalovanému, aby se zdržel zásahu do vlastnického práva žalobce k parcele ve zjednodušené evidenci – původ pozemkový katastr p. č. 634 o výměře 57 600 m2 v obci a k. ú. Ř., držby a užívání této nemovitosti a mýcení lesního porostu a těžby dřeva na této nemovitosti se nacházející. Soud prvního stupně současně rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně podle výpisu z katastru nemovitostí – LV č. 106 pro obec a k. ú. Ř. ze dne 2. října 1995 zjistil, že žalobce je vlastníkem sporného pozemku. Nabývací titul v tomto výpisu není přesněji konkretizován, zápis vlastnictví byl podle údajů ve výpisu proveden Katastrálním úřadem v T. v roce 1993. Soud prvního stupně dále konstatoval, že mezi účastníky probíhalo u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 7 C 337/93 řízení, v němž bylo rozhodováno o určení, zda žalobce (v obou sporech bylo postavení účastníků shodné) je vlastníkem sporného pozemku. Rozsudkem ze dne 22. 2. 1994 byla žaloba zamítnuta. Podle soudu prvního stupně jde tedy o negativní rozhodnutí, ze kterého nevyplývá pravomocné určení, kdo je skutečným vlastníkem pozemku, což by mohlo být podkladem pro záznam do katastru nemovitostí. Je tudíž nutno vycházet z toho, že o vlastnictví sporného pozemku dosud soud pravomocně pozitivně nerozhodl a v projednávané věci je tedy nutno znovu zkoumat jako předběžnou otázku, kdo je vlastníkem sporného pozemku. Novou skutečností, která dříve nebyla soudem přezkoumávána, je zmiňovaný výpis z katastru nemovitostí. Výpis z katastru nemovitostí je ve smyslu § 134 o.s.ř. veřejnou listinou a

potvrzuje tedy vlastnictví žalobce ke spornému pozemku. Toto osvědčení vlastnictví žalobce pak soud prvního stupně považoval za pravdivé, když při novém pohledu na věc, než ji soud aplikoval v řízení vedeném pod sp. zn. 7 C 337/93, lze skutečně žalobce uznat za vlastníka sporného pozemku.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře shora označeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění, učiněného soudem prvního stupně, dospěl však k odlišnému právnímu závěru. Souhlasil s názorem soudu prvního stupně potud, že pravomocný rozsudek o žalobě na určení nezakládá v tomto případě překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 159 odst. 3 o.s.ř., neboť takový rozsudek tvoří překážku věci rozhodnuté jen vůči nové žalobě na určení. Pro účastníky řízení a pro soud je však rozhodnutí o tom, zda tu právní vztah nebo právo je či není, podle § 135 odst. 2 o.s.ř. závazné. V daném případě bylo již pravomocně rozhodnuto o zamítnutí návrhu na určení, že je žalobce vlastníkem předmětného pozemku, a to nikoliv proto, že by na straně žalobce nebyl shledán naléhavý právní zájem na takovém určení, ale proto, že soud dospěl k závěru, že žalobce vlastníkem není. Toto rozhodnutí je tedy v tomto sporu o plnění při řešení předběžné otázky vlastnického práva žalobce závazné, na čemž nic nemění ani předložený výpis z katastru nemovitostí. Ten sice v původním řízení soudu předložen nebyl, ale k dispozici byl zápis z 25. června 1992, jímž žalovaný vlastnické právo žalobce potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jež odůvodnil tím, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.). Podle žalobce odvolací soud nesprávně na daný případ aplikoval ustanovení § 135 odst. 2 o.s.ř. V řízení vedeném pod sp. zn. 7 C 337/93 nebylo konstituováno ani deklarováno právo žádného z účastníků sporu k danému pozemku, bylo rozhodnuto pouze tak, že se žaloba zamítá. Je zřejmé, že závazný je pouze výrok rozsudku, nikoliv jeho odůvodnění. Výrok rozsudku ve věci sp. zn. 7 C 337/93 otázku vlastnictví předmětného pozemku neřeší (když existenci či neexistenci vlastnického práva žalobce nekonstituuje ani nedeklaruje). Proto ve vztahu k tomuto řízení se uvedený výrok nemůže stát závazným rozhodnutím o otázce vlastnictví předmětného pozemku, ze kterého by soud musel vycházet. Vlastnictví pozemku zůstává nevyřešeno a je třeba je v tomto řízení vyřešit jako předběžnou otázku. V tomto směru učinil správné právní závěry soud prvního stupně. Žalobce se stal vlastníkem pozemku podle zákona č. 172/1991 Sb., jednalo se o tzv. historický majetek obce, který žalobce vlastnil k 31. 12. 1949, když držbu tohoto pozemku převzal 1. 12. 1949. Žalobce navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Dovolací soud proto dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud nejprve podle § 242 odst. 3 o.s.ř. zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o.s.ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Žalobce netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo a tyto vady, jejichž existenci posuzuje dovolací soud z úřední povinnosti, se nepodávají ani ze spisu.

Žalobce uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná,

jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo soud aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Podle § 159 odst. 2 o.s.ř. je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky a pro všechny orgány; je-li jím rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého. Z tohoto ustanovení tedy vyplývá, že pro soudy a jiné státní orgány je výrok pravomocného rozsudku v jiných než statusových věcech závazný potud, pokud posuzují (jako předběžnou otázku) mezi účastníky právní vztahy, které byly pravomocně vyřešeny soudním rozhodnutím.

Taková situace přitom nastala i v daném řízení. Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 22. 2. 1994 byla zamítnuta žaloba, kterou se žalobce (účastníci jsou v obou řízeních totožní) domáhal určení, že je vlastníkem předmětného pozemku. Žaloba přitom nebyla zamítnuta pro nedostatek naléhavého právního zájmu, nýbrž z věcných důvodů. Soud totiž dospěl k závěru, že žalobce není vlastníkem sporného pozemku. V tomto řízení, v němž se žalobce domáhal ochrany svého vlastnického práva, přitom soud musel jako předběžnou otázku posoudit, zda je žalobce vlastníkem dotčeného pozemku. Odvolací soud správně dovodil, že uvedené rozhodnutí Okresního soudu v Táboře je pro něho závazné (odvolací soud přitom odkázal na ustanovení § 135 odst. 2 o.s.ř., ač měl správně odkázat na ustanovení § 159 odst. 2 o.s.ř.). Pokud žalobce v dovolání namítá, že výrok rozsudku otázku vlastnictví předmětného pozemku neřeší, neboť existenci či neexistenci vlastnického práva žalobce nekonstituuje ani nedeklaruje, přičemž závazný je pouze výrok rozsudku nikoliv jeho odůvodnění, je třeba konstatovat, že námitka žalobce není opodstatněná. Žalobce má pravdu, že podle § 159 odst. 2 o.s.ř. je závazný výrok rozsudku, nikoliv jeho odůvodnění. V případě zamítavého výroku je však nutno výrok posoudit v souvislosti s odůvodněním rozhodnutí. To má význam jednak z hlediska posouzení překážky věci pravomocně rozhodnuté, jednak z hlediska závěru, zda předběžná otázka ve sporu mezi účastníky byla již závazně pravomocně rozhodnuta. Je tedy třeba dovodit, že i pravomocný rozsudek, kterým byla zamítnuta žaloba, jíž se žalobce domáhal určení vlastnictví k věci, protože soud dospěl k závěru, že žalobce vlastníkem není, je pro účastníky řízení a pro soud závazný, neboť deklaruje neexistenci vlastnického práva žalobce k této věci. Tento závěr je třeba vztáhnout i na shora označený rozsudek Okresního soudu v Táboře.

Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty před středníkem, o.s.ř. dovolání zamítl.